

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Нехаєнко Оксани Василівни на тему
«Політична коректність як процес: дискурси та практики»,
яка подається на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки
за спеціальністю 054 – Соціологія

1. Оцінка роботи здобувача у процесі підготовки дисертації і виконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи.

Аспірантка Нехаєнко Оксана Василівна виконала у повному обсязі Індивідуальний план освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії за спеціальністю 054 – Соціологія. Освітня програма в обсязі 40 кредитів ЄКТС виконана у повному об'ємі. Вона успішно склала шість заліків та три іспити з наступних дисциплін:

Заліки:

1. «Філософські засади та методологія наукових досліджень» – 87 балів.
2. «Підготовка наукових публікацій та презентація результатів досліджень» – 80 балів.
3. «Соціальні комунікації в сучасному світі» – 95 балів.
4. «Теоретико-методологічні засади дисертаційного дослідження з соціології» – 94 балів.
5. «Українські революції у порівняльній перспективі» – 91 бали.
6. «Європейські студії» – 98 балів.

Іспити:

1. «Іноземна мова» (англійська) – 90 балів.
2. «Соціологія ХХІ століття» – 99 бали.
3. «Методологія та методи соціологічного дослідження» – 90 балів.

Усі заплановані види робіт було виконано своєчасно.* Здобувач плідно співпрацював з науковим керівником протягом усього терміну навчання в аспірантурі.

2. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Тема дисертаційного дослідження обумовлена зростанням значимості політичної коректності в соціально-політичному житті країн Євросоюзу та США, які визначаються сучасною українською державою як взірці та орієнтири суспільно-цивілізаційного розвитку. Тему актуалізує і проникнення окремих проявів політичної коректності до різних сфер вітчизняного соціального життя. Це відбувається на тлі недостатньої вивченості соціальних аспектів політичної коректності. Питання функціонування політичної коректності як соціального феномену якщо і розглядалися в соціологічній науці, то доволі поверхнево і у співвідношенні з іншими соціальними явищами та процесами. Те ж стосується механізмів засвоєння установок політичної коректності та вивчення її можливих соціальних ефектів. Також актуальність значною мірою пов'язана із необхідністю визначення статусу політичної коректності у формуванні суспільної свідомості. Соціологічне звернення до проблематики політичної коректності, по-перше, обумовлено тим, що ніша соціологічного вивчення даного феномену залишається порожньою на тлі все більшого інтересу, який політична коректність викликає у зарубіжних і у вітчизняних лінгвістів, філософів і культурологів. У той же час сьогодні існує соціальний запит на розробку даної тематики, і проблематику політичної коректності можна віднести до найбільш актуальних проблем, що розробляються західною суспільно-політичною думкою, оскільки саме ідея політичної коректності покладається в основу реалізації ліберальних принципів, політики плюралізму та згуртованості як суспільств національних держав, так і міжнародного співтовариства.

Тож виникає потреба у вивченні політичної коректності як інструмента, що сьогодні здатен формувати порядок денний у європейському суспільстві заради, своєю чергою, (пере)формування порядку соціального. Таким чином, є потреба відображення у вітчизняній

соціологічній науці найважливіших соціальних процесів, що протікають в сучасних плюралістичних суспільствах та мають прямий зв'язок із феноменом політичної коректності: йдеться перш за все про лібералізацію суспільства та проголошення цінностей толерантності та згуртованості згідно із євроінтеграційними орієнтирами України. І хоча сьогодні цінність різноманіття (вихідна точка досягнення соціальної згуртованості та цільовий об'єкт репрезентації політичної коректності), знаходиться, як демонструє, наприклад, дослідження Дембіцького, Кириченка, Сальнікової та Сидорова, на нижчих позиціях ціннісної ієрархії українського суспільства, у висновках того ж дослідження автори роблять прогноз, за яким забезпечення цінності різноманіття стане показником успішного розвитку України в повоєнний період; це додає перспективної актуалізації даній темі.

Політична коректність покликана окреслювати ціннісні параметри, критерії оцінки тих або інших політичних явищ, подій, процесів, тим самим сприяючи запобіганню соціальних протиріч та конфліктів, а також забезпеченню ціннісного і ідейного (ідеологічного) консенсусу, що потрібний для реалізації соціальної згуртованості та злагодженого функціонування соціальної системи із високим ступенем групового різноманіття. Факт впливу політичної коректності на суспільство вказує на певний соціальний зміст політичної коректності, який ще не піддавався достатньому аналізу. Важливо з'ясувати, як саме політична коректність здатна впливати на суспільні відносини, та здобути інформацію (або хоча б обґрунтувати гіпотези) про наслідки цього впливу на суспільство

Отже, по-перше, обґрунтованість теми дисертаційного дослідження пов'язана із потребою у введенні політичної коректності до проблемного поля соціологічного аналізу, тоді як зараз вона досліджується переважно в культурології та мовознавстві.

По-друге, оскільки політично коректна лексика і політично коректні конструкції характеризуються наявністю своєрідного прихованого змісту, що реалізується через вживання евфемітивних зворотів, та націлені на вирішення суспільних протиріч, детальне вивчення цих одиниць є значущим із точки зору оцінки їхнього потенціалу щодо соціального конструювання.

Об'єктом роботи є політична коректність як процес.

Предмет – дискурсивний та практичний аспекти політичної коректності як процесу.

Мета даної роботи – соціологічна концептуалізація політичної коректності як процесу.

Для реалізації даної мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- вивчити та узагальнити існуючі визначення поняття «політична коректність», визначити смислові варіанти його вживання;
- розглянути теоретико-методологічні засади та підходи до аналізу політичної коректності;
- з'ясувати співвідношення політичної коректності та ідеології;
- визначити роль політичної коректності в макроідеологічному виробництві;
- розкрити генезис політичної коректності як соціального процесу;
- схарактеризувати дискурсивний аспект політичної коректності;
- запропонувати методологічний підхід та методи теоретичного та емпіричного аналізу політичної коректності;
- операціоналізувати поняття «політична коректність»;
- здійснити дискурс-аналіз актів політичної коректності;
- дослідити й охарактеризувати сприйняття політичної коректності експертами та студентською молоддю.

Методи дослідження. В роботі застосований комбінований підхід, що базується на таких загальнонаукових та спеціальних методах: аналіз, синтез, узагальнення, методи індукції та дедукції, що дозволили визначити і дослідити теоретичні положення щодо стану та розвитку феномену політичної коректності в Україні та світі було використано методи фокусованого групового інтерв'ю та неструктурованого експертного опитування

Теоретико-методологічною базою роботи є історична соціологія, яка уможливорює розгляд політичної коректності крізь призму застосування концепту модернізації до розвитку ідеології лібералізму; методологія процесуальної соціології у варіанті фігуративного підходу Н.

Еліаса, що надає можливості розглядати політичну коректність як фігурацію та уникнути додаткових оціночних навантажень й позбавитися від існуючого стереотипно-оціночного «шлейфу» даного поняття; концепція «винайденої традиції» Гобсбаума-Рейнджера, що дозволяє розглянути (пере)форматування ритуалів та звичаїв шляхом зміни мовних моделей; а також ідеї П. Бурдьє, згідно яким політична коректність розглядається як результат взаємодії між об'єктивними структурами соціального простору і суб'єктивними диспозиціями агентів, які діють у культурному та політичному полях.

Емпірична база включає результати авторських досліджень: аналіз генези та сучасного стану політичної коректності за використання методу критичного дискурс-аналізу (з комбінованою аналітичною процедурою за Н. Феркло та Р. Водак із авторською адаптацією) та кейс-нарративного методу - досліджено 6 дискурсивних подій в межах 4 кейсів: кейс «Масова культура» (2 події), кейс «Освіта» (2 події), кейси «Політика» та «Різдво»; комбіноване соціологічне дослідження «Сприйняття політичної коректності: оцінка перспектив розвитку» – 4 фокусованих групових інтерв'ю зі студентами 2-3 курсів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, загальна кількість учасників – 25 (2021 рр.), та 20 неструктурованих експертних інтерв'ю з представниками трьох професійних груп (журналісти - 5 експертів, політичні технологи - 5 експертів (2020-2021 рр.), діджитал-маркетологи - 10 експертів(2021-2023 рр.)). Крім зазначеного, до емпіричної бази роботи долучені результати міжнародного дослідницького проєкту ARDU «Акомодація регіонального розмаїття в Україні», яке було проведено у 2019 році дослідницькою групою Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна; в рамках даного дослідження було проведено дискурс-аналіз передвиборчого дискурсу та серію експертних інтерв'ю з представниками місцевого самоврядування, працівниками відділів освіти та з адміністраціями шкіл Харківської та Чернівецької областей, всього у дослідженні взяли участь 54 експерти у двох областях.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

– Дисертаційна робота пов'язана з науково-дослідною роботою «Процеси соціальної інтеграції та дезінтеграції у сучасному світі: радикалізм в ідеологіях та практиках» (№ держреєстрації 0115U001936)

– Також дисертація пов'язана з реалізацією міжнародного науково-дослідницького проєкту ARDU «Акомодація регіонального різноманіття в Україні», що фінансувався Дослідницькою Радою Норвегії та проводився у співпраці між соціологічним факультетом ХНУ імені В. Н. Каразіна та Центром соціальних досліджень університету Осло Метрополітан (Oslo Metropolitan University).

4. Особистий внесок дисертанта в отриманні наукових результатів та їх новизна.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першою у вітчизняній соціологічній науці науковою працею, яка здійснює теоретичне узагальнення підходів до вивчення політичної коректності. Новизна наукових результатів конкретизується в таких положеннях:

вперше:

– концептуалізовано політичну коректність як соціальний процес. Політична коректність визначається як дискурсивний культурно-поведінковий процес поширення ідеологічної і нормативної установки на подолання соціальних конфліктів і протиріч через обрання специфічних мовних засобів різного рівня. Вперше у вітчизняній соціології політичну коректність системно розглянуто як цілісний соціальний процес: сутність, технологічні аспекти та форми прояву в таких соціальних інститутах, як культура, освіта та політика;

– визначено роль та місце політичної коректності у процесі макроідеологічного виробництва: політична коректність формує загальносоціальні моделі та патерни поведінки через визначення і припис універсальних дискурсивних стандартів і поведінкових принципів. Доведено, що політична коректність впроваджує жорсткий контроль дотримання встановлених норм через накладення соціальних та адміністративних санкцій; поширює ідеологічну

установку не лише на індивідуальний, але й на макрорівень соціальної свідомості, охоплюючи громадські дискусії, медійні висловлення та законодавство; легітимує цільовий соціальний порядок шляхом забезпечення ідейно-ціннісного соціального консенсусу;

– впроваджено комбінований методичний підхід соціологічного дослідження політичної коректності, що поєднує концепцію фігурації Н.Еліаса та концепцію «винайдених традицій» Гобсбаума-Рейнджера із критичним дискурсивним та кейс-наративним аналізом: цим забезпечено синтез мікро- і макрорівнів дослідження генези та поточного стану політичної коректності; за доповнення підходу ідеями П. Бурдьє схарактеризовано політичну коректність як результат взаємодії об'єктивних структур соціального простору і суб'єктивних диспозицій агентів, які діють у культурному та політичному полях;

– схарактеризовано інтерналізацію політично коректних установок та перспективи розповсюдження політичної коректності в українському суспільстві: на основі даних отриманих в ході емпіричного дослідження з'ясовано, що політична коректність сприймається як зовнішня директивна норма, що діє в першу чергу у професійних комунікаціях. В сприйнятті українців політична коректність не є органічною вітчизняним соціокультурним стандартам, пов'язується із зовнішніми західними тенденціями лібералізації суспільних відносин, глобалізаційними та євроінтеграційними процесами;

удосконалено та уточнено:

– підходи до аналізу політичної коректності: узагальнено та реінтерпретовано ряд міждисциплінарних авторських напрацювань, зокрема, А.Блума, Д. Д'Соузи, Д.Лео, Д.Равич, Д.Тейлора, С.Уолкера, П. Лойєра, Р. Спарроу, К. Хейлі, Т. Гаргано. Зазначені автори розглядали політичну коректність здебільшого як статичний лінгвістичний феномен; в роботі вони осмислені в соціологічному ключі та доповнені процесуальним аспектом;

– уявлення про генезу політичної коректності: за використання підходу історичної соціології схарактеризовано становлення політичної коректності як мовного явища в американському суспільстві; подальшу трансформацію надискурс офіційної комунікації, і поточний стан – соціальної норми. Виявлено, що сьогодні політична коректність набуває інституційного характеру, який закріплюється низкою документів – мовні кодекси, гайди з комунікації для посадових осіб, словники-туторіали для журналістів. Виявлено, що процес політичної коректності додатково пов'язаний з авторитаризмом, примусом і цензурою, що є антитезою до декларованих нею принципів.

– розуміння аспектів ідеологічного впливу політичної коректності: з'ясовано, що політична коректність використовує ті ж самі інструменти соціального впливу, що і ідеологія, але на відміну від останньої не пропонує повноцінного уявлення про цільовий соціально-політичний порядок та засоби його досягнення, а спрямована (спочатку виключно) лише на подолання потенційно дискримінаційних аспектів. Схарактеризовано політичну коректність як ерзац-ідеологію, тобто таку, що має недорозвинені систему санкцій та механізм забезпечення інтерналізації установок. Водночас політична коректність є більшою за простий набір інструментів ідеологічного впливу: ідеологічні і ціннісно-нормативні установки політичної коректності позиціонуються як достатні для досягнення цільового соціально-політичного порядку, що й формує уявлення про політичну коректність як окрему ідеологію;

дістали подальшого розвитку:

– концепт "винайдення традиції": його переглянуто із фокусом на мовну та процесуальну складову досліджуваних об'єктів. В межах підходу Гобсбаума-Рейнджера розкривається: зміна мови та риторики в процесі політичної коректності, що визначається як створення нової лінгвістичної традиції зміна історичних норм і символів, що передбачає ревізію тих, які пов'язані з дискримінацією, пригніченням і нерівністю; переформатування старих, або створення нових ритуалів та звичаїв шляхом формування нових ритуалів, звичаїв та свят, що відображають інклюзивні цінності; зміна сприйняття культурної ідентичності: у способі представлення та розуміння різних соціальних груп та ідентичностей підкреслюється прагнення до рівності, що можна вважати зміною традиції репрезентації певних культур або груп людей;

– концепція "фігурації": доповнено розглядом механізму переходу від однієї ланки фігурації до іншої через залучення поняття інтерналізації; аким чином, розвиток політичної коректності можна представити наступним ланцюжком мова-дискурс-ерзац-ідеологія;

– методологічний підхід критичного дискурс-аналіза: запропоновано модифіковане поєднання підходів Н. Феркло та Р. Водак, яке дозволяє аналізувати подвійність взаємозв'язків мовної та мовленнєвої діяльності, з одного боку, та соціальної дійсності, з іншого, не зводячи функції мови до однобічного відображення соціального; це розширює аналітичний потенціал дослідження.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, результатів і висновків дисертації Нехаєнко О.В. забезпечена коректним та фаховим використанням сучасної методології соціологічної науки, зокрема комбінуванням різних теоретичних підходів і моделей, а також використанням міждисциплінарного підходу. Також була професійно здійснена робота з сучасною соціологічною літературою. Основні положення дисертаційного дослідження опубліковані Нехаєнко О.В. самостійно у фахових наукових журналах. Висновки дисертаційної роботи є обґрунтованими.

6. Наукове, теоретичне та практичне значення результатів дисертації полягає в тому, що матеріали та висновки дисертації можуть бути використані в науково-дослідній, навчальній та сфері публічного управління:

- у науково-дослідній діяльності зміст дослідження, його висновки і положення можуть бути використані для подальшого поглибленого вивчення політичної коректності як елемента соціокультурних процесів сучасних демократичних суспільств. Отримані напрацювання дозволять в подальшому встановити статус політичної коректності та ступінь її впливу на українську культуру та мову. Крім того, отримані висновки сприяють осмисленню історичного та національно-специфічного характеру процесу політичної коректності в українському суспільстві. Виходячи із євроінтеграційних прагнень української держави, запит на дану політичну коректність є і буде залишатися, тож вже зараз актуалізується потреба у вивченні тенденцій політичної коректності у сучасній українській мові, і дане дисертаційне дослідження є першим кроком на цьому шляху.

- у навчальній сфері вже успішно використовуються основні положення та висновки даного дослідження, зокрема в процесі викладання на соціологічному факультеті Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна таких навчальних дисциплін: «Розтин масової культури: rage against the masscult», «Фантастика та ідеологія», «Речі. Влада. Насильство», «Критичний аналіз сучасного суспільства», «Соціологія ідеології», «Політичні комунікації».

- у сфері публічного управління висновки дослідження можуть використовуватися для вдосконалення нормативних політик щодо регулювання публічної мовної діяльності, для запобігання вивчених у роботі негативних ефектів надмірності та формалізації установок та практик політичної коректності, для вироблення рекомендацій органам державного і муніципального управління із більш точної та вдалої боротьби із різними формами дискримінації у багатоскладному суспільстві.

Крім того, матеріали дисертації також можуть бути використані під час підготовки нових навчальних дисциплін, зокрема таких, що стосуються питань соціальних змін, соціології культури, мови та дискурсу.

7. Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації: публікації у фахових виданнях України та у виданнях країн-членів Європейського Союзу:

1. Нехаєнко О. В. (2018). Соціологічне співставлення феноменів політичної коректності та ідеології. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*, VI (29), I.:178, 86-88 DOI: <https://doi.org/10.31174/SEND-HS2018-178VI29-22>
2. Нехаєнко, О., Бойко, Д., Литовченко, А. (2018). Дискурсивное насилие как инструмент социологической легитимации идеологического порядка разделенного общества. *Соціологічні студії*, 2(13), 37–44. DOI: <https://doi.org/10.29038/2306-3971-2018-01-37-44>
3. Нехаєнко О., Яшкина Д. (2019). Реформа образования в предвыборном дискурсе Украины. *Соціологічні студії*, 2(15), 82–89. DOI: <https://doi.org/10.29038/2306-3971-2019-02-82-89>
4. Нехаєнко О. (2019). Політична коректність як суспільний феномен: генеза та соціологічна концептуалізація. *Український соціологічний журнал*, 19(1-2), 94-99.
5. Нехаєнко О., Литовченко А. (2020). Политкорректность как инструмент идеологического производства: взламывая «Оскар». *Габітус*, 15, 49 - 55.
6. Nekhaienko O. (2021). Patricia Hill Collins' concepts of intersectionality and Stephen Lukes' concepts of power in the sociological understanding of political correctness. *Eastern Review*, 10(1), 73-84 DOI: <http://doi.org/10.18778/1427-9657.10.06>
7. Nekhaienko O., Boyko D., Zaporozhchenko R., Lytovchenko A., Yashkina D. (2021). Group Nominations as an Instrument of Electoral Struggle: Ukrainian Discourse of 2019 Parliamentary Elections. *Sociological Studios*, 19 (2), 41–52. DOI: <https://doi.org/10.29038/2306-3971-2021-02-41-52>
8. Durniev O. & Nekhaienko O. (2023). Internet as an Ideological State Apparatus. *Scientific Journal of Polonia University*, 59(4), 146-154. DOI: <https://doi.org/10.23856/5920>

Публікації у наукових фахових виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз Scopus або Web of Science:

1. Нехаєнко О., Міре М. Х., Мурадян О. (2022). Освітня реформа та мовна політика в Україні: впровадження в прикордонні регіони. *The Ideology and Politics Journal*, 3(22), 141-170. DOI: [https://doi.org/10.36169/2227-6068.2022.03.00007\(Scopus, Q4\)](https://doi.org/10.36169/2227-6068.2022.03.00007(Scopus, Q4))
(Особистий внесок здобувача: формулювання мети та дослідницьких завдань; аналіз законодавчої бази, викладення основних нововведень, що закріплювалися освітньою реформою; збір статистичної інформації, щодо зміни кількості шкіл та учнів у регіонах; викладення та аналіз концепції Р.Брубейкера з фокусом на розгляді проблематики ідентичності; проведення нарративного аналізу даних, отриманих в ході індивідуальних та групових інтерв'ю; написання висновків до статті).
2. Nekhaienko O., Yashkina D., Lytovchenko A., Boiko D., Zaporozhchenko R. (2023). Discursive (re)production of social cleavages in the 2019 Ukrainian parliamentary elections. *Southeast European and Black Sea Studies*, DOI: <https://doi.org/10.1080/14683857.2023.2221956> (Scopus Q1).
(Особистий внесок здобувача: формулювання мети та дослідницьких завдань; розробка схеми дискурс-аналізу; відбір одиниць та проведення дискурс-аналізу; теоретичне осмислення концепту «соціальний розкол»; написання висновків до статті).

8. Апробація матеріалів дисертації:

1. Нехаєнко О. В. Перспективы и тренды развития современной исторической социологии. *Сучасний рух науки: тези доп. VI міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*, 4-5 квітня 2019 р. – Дніпро, 2019. – с.766-769
2. Нехаєнко О. В., Литовченко А. Д. Социолог в разделённом обществе: от диагноста до пропагандиста *Advances of science: Proceedings of articles the international scientific conference. Czech Republic, Karlovy Vary – Ukraine, Kyiv, 28 September 2018 [Electronic resource] / Editors prof. L. N. Katjuhin, I. A. Salov, I. S. Danilova, N. S. Burina. с. 1506-1514*
3. Нехаєнко О. В. Роль информационных войн и политической корректности в макроидеологическом производстве. *Великі війни, великі трансформації, 1918-2018 роки:*

конфлікти та мир у XX і XXI сторіччях : Матеріали ІХ міжнародної наук.-практ. конф. (м. Київ, 26-27 листопада 2018 р.) / Укладачі А.А. Мельниченко, П.В. Кутуєв, А.О. Хом'як. Київ, 2018, с. 124-126

4. Нехаєнко О. В. Фигуративная социология в исследовании социальных изменений Соціологія у (пост)сучасності. Збірник тез доповідей XVII Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених (м. Харків, 14-15 березня 2019 р.). – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 58-59 с.

5. Нехаєнко О. В. Політична коректність як повсякденна ідеологія. Традиції та новації у розвитку сучасної соціологічної науки: дослідження молодих вчених [Електронний ресурс] : зб. матеріалів I Всеукр. наук.-практ. конф. Студентів, аспірантів та молодих учених (Київ, 26 лютого 2020 р.) – К. : КНЕУ, 2020 – 135-138 с.;

6. Нехаєнко О. Риски реформы образования в Украине (статистический срез по Харьковской и Черновицкой областям). Развитие освіти, науки та бізнесу: результати 2020: тези доп. міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 3-4 грудня 2020 р. – Україна, Дніпро, 2020. – Т.2. – с. 148-151

7. Нехаєнко, О. Фигуративна соціологія в дослідженні соціальних змін. Проблеми розвитку соціологічної теорії: Концептуальні стратегії дослідження соціальних наслідків пандемії COVID-19. Матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми розвитку соціологічної теорії: Концептуальні стратегії дослідження соціальних наслідків пандемії COVID-19», 18–19 грудня 2020 р. (м. Київ) / Наукове видання / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, факультет соціології [за ред. д.соц.н. Людмили Малес, д.соц.н. Юрія Савельєва, к.соц.н. Олексія Боровського та к.соц.н. Ірини Набруско]. – К.: «Наукова столиця», 2021. – с. 83-85

8. Oksana Nekhaienko Post-truth: a New Round of Social Development or Archaic 2.0? Соціологія у (пост)сучасності. Збірник тез доповідей XIX Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених (м. Харків, 18-19 березня 2021 р.). – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – с. 15-16

9. Нехаєнко О.В. Роль освіти у формуванні політичної коректності Integration of Education, Science and Business in Modern Environment: Summer Debates: Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Internet Conference, August 3-4, 2023. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine, 570 p.

9. Дотримання академічної доброчесності.

На підставі вивчення тексту дисертації здобувача, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній інтернет-системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

10. Оцінка структури, мови та стилю дисертації.

Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та є доступним для сприйняття. Дисертація написана науковим стилем мовлення, структура дисертації відповідає алгоритму здійсненого автором дослідження. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам відповідно Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктор філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. №44, зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 року №341) та Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року №40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України від 31.05.2019 року №759).

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, за якою вона подається до захисту.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значимістю дисертаційна робота Нехаєнко Оксани Василівни на тему «Політична коректність як процес: дискурси та практики», відповідає спеціальності 054 – Соціологія. Здобувачем повністю виконано освітню і наукову складову освітньо-наукового рівня вищої освіти.

12. Результати обговорення та проведення презентації. Рекомендація дисертації до захисту.

Здобувач Нехаєнко О.В. представила результати свого дисертаційного дослідження на розширеному засіданні кафедри політичного соціології соціологічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (протокол № 5 від 05 грудня 2023 року) у формі презентації та наукової дискусії. Дисертаційна робота Нехаєнко Оксани Василівни на тему «Політична коректність як процес: дискурси та практики» відповідає вимогам, передбаченими «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктор філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. №44).

Враховуючи високий рівень виконаних досліджень, актуальність теми роботи, наукову новизну результатів та їх наукове і практичне значення, рішенням розширеного засідання кафедри політичної соціології соціологічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна було одногolosно ухвалено, що дисертація Нехаєнко Оксани Василівни на тему «Політична коректність як процес: дискурси та практики» рекомендується до захисту в спеціалізованій вченій раді для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 054 – Соціологія з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки.

Завідувач кафедри політичної соціології
соціологічного факультету
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна,
кандидат соціологічних наук

Дмитро БОЙКО

Підпис Дмитра БОЙКО
засвідчую
Начальник відділу кадрів Харківського
національного університету імені В. Н. Каразіна

Олена ГРОМИКО